

לקוטי תורה • פרשת ואתחנן • מאמר 7

וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא...

”דע היום והשב אל לבבך כי הוי' הוא האלקים...”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/vaeschanan/7](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/vaeschanan/7)

וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים אין עוד. פי' וידעת היום כמו שהיום הוא עם הלילה ושניהם אחד כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד.

"דע היום והשב אל לבבך כי הוי' הוא האלקים, אין עוד". פירוש "דע היום": כשם שהיום כולל את הלילה, ושניהם יחד הם אחד, כמו שכתוב: "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד",

כך והשבות אל לבבך שכמו שהוא בזמן כך הוא בנפש שהב' לבבות שהם היצר טוב והיצר הרע הם שניהם כאחד שגם היצר הרע ישוב לעבודת הוי' כד אתכפיא סט"א [סטרא אחרא] כו'

כך גם "והשבות אל לבבך": כשם שהדבר הוא בזמן, כך הוא בנפש — שני הלבבות, היצר הטוב והיצר הרע, הם יחד כאחד, כך שגם היצר הרע ישוב לעבודת ה', "כד אתכפיא סטרא אחרא" וכו',

וכמ"ש בכל לבבך בשני יצריך ומזה וידעת כי כך הוי' הוא האלהים כו' (ועיין מזה בר"ח [בראשית חכמה] שער האהבה ספ"ה ובספר עה"ק [עבודת הקודש] ח"א [חלק א'] פרק י"א י"ב ובזהר פ' וארא דכ"ו ע"ב ודכ"ז ע"א ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות]).

כמו שכתוב "בכל לבבך" — בשני יצריך. ומתוך כך תדע ש"הוי' הוא האלקים" וכו'. (ועיין בעניין זה בראשית חכמה, שער האהבה, סוף פרק ה'; בספר עבודת הקודש, חלק א', פרקים יא-יב; ובזהר, פרשת וארא, דף כו ע"ב ודף כז ע"א, ובפירוש הרמ"ז.)

וביאר ענין זה להבין דמיון המשל עם הנמשל צריך להקדים מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] שמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע לאת הוי' אלקיך תירא פירש כו'

כדי לבאר עניין זה ולהבין כיצד המשל מתאים לנמשל, יש להקדים את מאמר חז"ל: שמעון העמסוני היה דורש את כל ה"אתיים" שבתורה; כשהגיע ל"את ה' אלקיך תירא", פירש וכו',

לפי שהיה קשה בעיניו את לרבות כי מה הוא בא לרבות והקשו המפרשים למה לא היה קשה לו בואהבת את הוי' אלקיך מה בא את לרבות כמבואר בתש"ו [בתשובות] מהרי"ל.

משום שהיה קשה בעיניו לדרוש את המילה "את" כריבוי: מה היא באה לרבות? והמפרשים הקשו: מדוע לא היה לו קשה גם בפסוק "ואהבת את ה' אלקיך" — מה באה המילה "את" לרבות שם? כפי שמבואר בתשובות מהרי"ל.

אך הענין הוא כי ריבוי את הוא את הטפל כו' והוא ענין מה שכתוב בזהר הקדוש על פסוק ואהבת את הוי' אלהיך דא איהו רזא לאכללא שמאלא בימינא כו'

אלא העניין הוא שהריבוי של "את" הוא "את הטפל" וכו'. וזהו ענין מה שכתוב בזהר הקדוש על הפסוק "ואהבת את ה' אלקיך": "דא איהו רזא לאכללא שמאלא בימינא" וכו',

הוא בחינת יראה והיינו שתהא האהבה כלולה ביראה ולא אהבה לבדה והוא ענין ריבוי את לרבות את הטפל הוא בחינת יראה לאכללא שמאלא שהוא בחי' את הטפל

שהיא בחינת יראה; כלומר, שהאהבה תהיה כלולה ביראה ולא תהיה אהבה לבדה. וזהו הריבוי של "את", לרבות את "האת הטפל", שהיא בחינת יראה: "לאכללא שמאלא", שהיא בחינת "האת הטפל",

דהיינו בחי' ביטול כו' (ולפי שהיראה היא נרמזת במלת את הטפל לכן באה בריבוי את בואהבת כו') דהיינו בחינת ביטול וכו'. (ומכיוון שהיראה נרמזת כמילה "את" — הטפל — היא נכללת אפוא באמצעות ריבוי ה"את" שב"ואהבת" וכו').

משא"כ האהבה אינו באה בריבוי את באת הוי' אלקיך תירא לפי שאין האהבה בחי' טפל ליראה לעומת זאת, האהבה אינה כלולה באמצעות "את" בפסוק "את הוי' אלקיך תירא", משום שהאהבה אינה בחינת הכפופה ליראה;

כי האהבה הוא בחי' דכר וימין זכר חסדו והיראה היא בחי' נוק' [נוקבא] אשה יראת ה' והנוק' [והנוקבא] היא בחי' טפל לגבי הדכר ולא להפך.

שהרי האהבה היא בחינת דכר וימין, כמו שנאמר "זכר חסדו", והיראה היא בחינת נוקבא, כמו שנאמר "אשה יראת ה'"; ונוקבא היא בחינת הכפופה לדכר, ולא להפך.

אך להבין איך תהיה היראה כלולה באהבה והרי אהבה ויראה הם שני הפכיים כי הנה האהבה היא התשוקה לדבקה בו ית' היא באה מחמת ריחוק וכמשל מי שהוא רחוק מבית אביו ומתאוה ומשתוקק לראות פניו.

אך יש להבין כיצד יכולה היראה להיות כלולה באהבה, והרי אהבה ויראה הן שני הפכים. האהבה היא הכיסופים לדבקות בו יתברך; היא באה מתוך ריחוק, כמו אדם הרחוק מבית אביו ומתאוה ומשתוקק לראות את פניו.

וע"ז נאמר נפשי אויתיך בלילה (בישעיה ס"ו ט') כלומר לפי שהוא לילה וחושך בעולם והסתר ועל כך נאמר "נפשי אויתיך בלילה" (ישעיהו, פרק כו, פסוק 9); כלומר, מפני שהלילה והחושך הם מצב של העלם והסתר,

אור א"ס ב"ה לכך אויתיך להיות גילוי אור וכמ"ש צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים כן בקדש חזיתיך

של אור אין סוף ברוך הוא, לכן "אויתיך" — שתהיה התגלות אור; וכמו שנאמר: "צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי, בארץ ציה ועיף בלי מים; כן בקדש חזיתיך",

כי להיותו בארץ ציה ועיף תגדל התשוקה והצמאון ביתר שאת והיינו כשישים אל לבו שא"ס ב"ה כשמו כן הוא אין לו סוף כו'

כי בהיותו "בארץ ציה ועיף", הכיסופים והצמאון מתגברים ביתר שאת. כלומר, כאשר האדם שם אל לבו שאין סוף ברוך הוא, וכשמו כן הוא — אין לו סוף וכו',

כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ ושמים ארץ זו גן עדן התחתון ושמים גן עדן העליון שגם הם אינן

כי "נשגב שמו לבדו", ורק הודו וזיוו של שמו הם "על ארץ ושמים": "ארץ" היא גן עדן התחתון ו"שמים" הם גן עדן העליון, שגם הם אינם

אלא בחינת הודו וזיוו של שמו צדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה והאדם ירד מטה מטה בעוה"ז שהוא מדבר וציה כו' אשר ע"כ צמאה הנפש ותכסוף אליו ית' להיות כן בקדש חזיתך.

אלא בחינת הודו וזיוו של שמו: "צדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה". והאדם ירד מטה מטה בעולם הזה, שהוא מדבר וציה וכו'; משום כך הנפש צמאה וכוספת אליו יתברך, כדי שיהיה "כן בקודש חזיתך".

וזהו מזמור לדוד בהיותו במדבר ר יהודה כי בחינת המדבר והציה של עוה"ז הוא הגורם להיות יהודה הפעם אודה וגוי ולהגדיל בחי' הצמאון כו'.

וזהו [פירוש] "מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה": שכן בחינת המדבר והציה של העולם הזה היא המביאה לידי "יהודה" — "הפעם אודה" וגוי, ומגבירה את בחינת הצימאון וכו'.

(ועמ"ש בענין נפשי אויתך בלילה בד"ה רני ושמחי גבי רננא ברמשא. רבות במדבר ר"פ גימ"ל. זח"ג [זהר חלק ג] דס"ז ע"א)

(וראו מה שנכתב בענין "נפשי אויתך בלילה" במאמר המתחיל "רני ושמחי", בענין "רננא ברמשא"; במדבר רבה, בתחילת פרק ג'; וזהר חלק ג', דף ס"ז ע"א.)

אבל היראה היא באה מחמת בחי' הקירוב דהיינו כשיתבונן בקרבת ה' הסובב כל עלמין כו'

אבל היראה באה מחמת תחושת הקרבה, כלומר כאשר האדם מתבונן בקרבת ה', הסובב כל עלמין, וכו'.

כי אמת הוא שרחוק הוא מאד מאד מאור ה' מצד ירידת המדרגות בהשתלשלות העולמות ע"י

שהרי אמת הדבר שהוא רחוק מאוד מאוד מאור ה', בגלל ירידת המדרגות בהשתלשלות העולמות, באמצעות

שירד מטה מטה מדרגה אחר מדרגה עד שנתרחק מאור פניו ית' והיינו מבחי' זיו וגילוי אור א"ס ב"ה להיות ארץ ושמים רוחניות וגשמיות.

ירידתו מטה מטה, מדרגה אחר מדרגה, עד שהתרחק מאור פניו יתברך; כלומר, מבחינת הזיו וגילוי אור אין סוף ברוך הוא, שממנו נעשו שמים וארץ רוחניים וגשמיים.

אבל אור א"ס ב"ה הסובב כל עלמין אינו בגדר ההשתלשלות כלל כי הוא השוה ומשוה קטן וגדול המגביהי לשבת המשפילי לראות וגוי' וכמו שהוא נמצא בעליונים כך הוא נמצא בתחתונים.

אבל אור אין סוף ברוך הוא, הסובב כל עלמין, אינו נתון כלל בגדר ההשתלשלות; שכן הוא שווה ומשווה קטן וגדול, "המגביהי לשבת המשפילי לראות" וגוי'; וכשם שהוא נמצא בעולמות העליונים, כך הוא נמצא בעולמות התחתונים.

2 ועמ"ש בד"ה מצה זו כו'. וסובב כל עלמין אין פירושו שהוא סובב ומקיף מלמעלה לבד

ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "מצה זו" וכו'. "סובב כל עלמין" אין פירושו שה' מקיף וסובב מלמעלה בלבד,

אלא שהוא נמצא למטה כמו למעלה בבחי' סובב ומקיף ובבחינת העלם ולא בבחי' פנימיות וגילוי.

אלא שהוא נמצא למטה כפי שהוא נמצא למעלה, בבחינת הקפה וסיבוב ובהעלם, ולא בבחינת פנימיות וגילוי.

וכאשר יתבונן האדם כי הוי' הסובב כל עלמין נצב עליו ממש שהוא למטה כמו למעלה

וכאשר האדם מתבונן בכך שהוי', הסובב כל עלמין, ניצב ממש עליו, ונמצא למטה כפי שהוא נמצא למעלה,

אזי תפול עליו אימה ופחד יראה בושתי שהוא יראה עילאה או יר"ת [יראה תתאה] שלא למרות עיני כבודו

ח"ו [חס ושלום]:

אזי תיפול עליו "אימה ופחד" — יראת בושתי, שהיא יראה עילאה, או יראה תתאה, שלא למרוד בעיני כבודו, חס ושלום.

3 קיצור. האהבה נמשך מבחי' הריחוק וזהו נפשי אויתך בלילה. והיראה נמשך מבחי' הקירוב. ולכן

וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק לנוח מעט מהיראה העצומה שנפלה מצד הקירוב:

סיכום. האהבה נובעת מתחושת ריחוק, וזהו "נפשי אויתך בלילה". היראה נובעת מתחושת קרבה. לכן "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק" — כדי לנוח מעט מן היראה העצומה שנפלה עליהם בגלל הקרבה.

4 ב אך ההתכללות שתהא אהבה כלולה עם היראה והיראה עם האהבה ולהיות שני הפכים כאחד.

2. אבל [באשר ל]התכללות, שהאהבה תיכלל ביראה והיראה באהבה, ושני הפכים יהיו כאחד:

ע"ז נאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב (בישעיה ס"ז י"ט) לרחוק שנעשה קרוב רחוק הוא בחי' האהבה קרוב הוא בחי' היראה

על כך נאמר: "שלום שלום לרחוק ולקרוב" (ישעיה, פרק 57, [פסוק] 19): "לרחוק" שנעשה קרוב. "רחוק" הוא כחינת האהבה, ו"קרוב" הוא כחינת היראה.

(כי יראה היא מבחינת חכמה עילאה כמ"ש ראשית חכמה יראת ה' והחכמה היא בחי' אצילות בכלל ופי' אצילות היינו ג"כ מלשון אצל וסמוך כמו ואהיה אצלו אמון כי בחכמה הוא גילוי אור א"ס ב"ה.

(שהרי היראה היא מבחינת חכמה עילאה, כמו שנאמר: "ראשית חכמה יראת הוי'"; וחכמה היא כחינת אצילות בכלל. ופירוש אצילות הוא גם מלשון "אצל" ו"סמוך", כמו "ואהיה אצלו אמון"; שכן בחכמה מתגלה אור אין סוף ברוך הוא.)

ולכן מזה נמשך היראה שהיא מקרוב דוקא בחי' אצל וסמוך לגילוי אור א"ס ב"ה משא"כ האהבה אפי' [אפילו] בחי' אהבה רבה היא הנמשך מבחי' הבינה אשר בינה מקננא בבריאה בחי' ומשם יפרד ולא אצל וסמוך כו' ועמ"ש מזה סד"ה ששים המה מלכות וזהו שאהבה היא מרחוק)

ולכן היראה נמשכת משם, שכן מקורה דווקא בקרבה, בבחינת "אצל" ו"סמוך" לגילוי אור אין סוף ברוך הוא. לעומת זאת, האהבה, אפילו בחינת אהבה רבה, נמשכת מבחינת בינה, שהרי "בינה מקננא בבריאה", בחינת "ומשם יפרד", ולא "אצל" ו"סמוך" כו'. וראו מה שנכתב על כך בסוף המאמר המתחיל "ששים המה מלכות". וזהו שהאהבה היא מרחוק.)

שנעשה ביניהם שלום והתכללות כי שלום הוא המחבר שני הפכים כמ"ש עושה שלום במרומיו במלאכים שמיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש

שביניהם נעשים שלום והתכללות; שכן השלום הוא המחבר שני הפכים, כמו שנאמר: "עושה שלום במרומיו" — בין המלאכים, שהרי מיכאל הוא שר של מים וגבריאל שר של אש;

והיינו לפי שנמשכה הארה יותר עליונה הכוללת ומחברת שני הפכים ע"י שבטלים אל הארה ההוא עד שאינו מורגש שם כלל דבר והיפוכו

וזהו משום שנמשכת הארה עליונה יותר, הכוללת ומחברת שני הפכים, על ידי כך שהם בטלים לאותה הארה, עד שאין מורגש שם כלל דבר והיפוכו,

רק הכל שוה שם כרחוק כקרוב והמשכה זו היא מ"ש בתפלה והנורא אל עליון בתוספת וי"ו (משא"כ הגדול הגבור בלא וי"ו)

אלא הכול שווה שם, הרחוק כקרוב. והמשכה זו היא הנאמרת בתפילה: "והנורא אל עליון", בתוספת וי"ו (שלא כמו "הגדול הגיבור", בלי וי"ו):

המשכה להיות גילוי בחי נורא הוא גילוי ביטול זה שעל ידו יוכלו הב' הפכים שנמשך מבחי אל עליון כי הנה אל עליון היינו עליון למעלה מן ההשתלשלות שהם בחי זיו וגילוי אור.

המשכה כדי שתתגלה בחינת "נורא"; גילוי זה הוא הביטול שבאמצעותו יוכלו שני הפכים להיכלל זה בזה, והוא נמשך מבחינת "אל עליון". שכן "אל עליון" פירושו עליון מכול, למעלה מהשתלשלות, שכל מדרגותיה הן בחינת זיו וגילוי של אור.

אבל אל עליון נאמר ישת חשך סתרו שהוא ענין ההעלם והעדר ההשגה דלית מחשבה תפיסא ביה כלל סתימא דכל סתימין כו'.

אבל על ה' עליון נאמר: "שם חושך סתרו", כלומר, הסתר מוחלט והיעדר יכולת להשיג, שכן "אין מחשבה תופסת בו כלל", והוא "סתום מכל סתומים" וכו'.

וע"ז נאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ ששמים וארץ רוחניות וגשמיות בטלין לפניו בשוה ועל כך נאמר: "ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ", שכן השמים והארץ, הרוחניות והגשמיות, בטלים לפניו במידה שווה.

(ובפע"ח [ובפרי עץ חיים] גבי אל עליון גומל חסדים טובים פי' אל עליון הוא בבחינת כתר והוא למעלה מעלה גם מבחי' חכמה עילאה ועמ"ש מזה בד"ה אתם נצבים ועיין בזח"א [בוהר חלק א] פרשה לך לך)

(ובפרי עץ חיים, על "אל עליון גומל חסדים טובים", מבואר שה' עליון הוא בבחינת כתר, והוא למעלה מעלה גם מבחינת חכמה עילאה; ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "אתם נצבים", וכן בוהר חלק א, פרשת לך לך.)

(דפ"ז ע"א) גבי והוא כהן דא ימינא לאל עליון עלמא עילאה דפי' אל עליון היינו בינה

(דף פז ע"א), על "והוא כהן": "זה ימין"; "לאל עליון": "העולם העליון"; כלומר, שם פירוש "אל עליון" הוא בינה.

אך כי התגלות עתיק הוא בבינה ולכן נקרא בינה ג"כ שמו הגדול וכמ"ש מזה בביאור ענין מזוזה מימין ונ"ח משמאל.

אלא שהתגלות עתיק היא בבינה, ולכן גם בינה נקראת "שמו הגדול", כפי שנכתב על כך בביאור ענין מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל.

(ועיין בזח"ב [בזהר חלק ב'] ר"פ יתרו דס"ז ע"ב רזא דקדש הקדשים כו' ותחותיה אית כהן כו' ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם)

(ועיינו בזהר חלק ב', תחילת פרשת יתרו, דף סז ע"ב: "סוד קודש הקודשים" וכו', "ותחתיו יש כהן" וכו'; וכן בפירוש הרמ"ז שם.)

כי השוה ומשוה קטן וגדול ושם הוא כחשיכה כאורה שניהן שוין לפניו ית' הגילוי שהוא האור והעלם כי הוא "משווה קטן וגדול", ושם "כחשכה כאורה": שניהם שווים לפניו יתברך, הגילוי, שהוא האור, וההסתר, שהוא החשך דכולא קמיה כלא חשיב ממש ולא שייך ענין גילוי והעלם אלא לגבי העולמות הנבראים כו'.

שהוא החושך, שכן "הכול לפניו נחשב ממש כאין", ועניין הגילוי וההסתר שייך רק ביחס לעולמות הנבראים וכו'.

אבל לפניו ית' גם חשך לא יחשיך ממך כו' ומשם באה ההארה והמשכה בתוספת וי"ו והנורא אבל לפניו ית', "גם חושך לא יחשיך ממך" וכו'. ומשם באות ההארה והמשכה בתוספת ו' — "והנורא",

דהיינו להיות גילוי נורא הוא גילוי הביטול שעיי' נכללות המדות האהבה ויראה (ו צ"ל כי ההמשכה מבחינת והנורא הוא למעלה מבחינת יראה עילאה מצד עצמה אף שהיא ג"כ בחינת קרוב דוגמת מ"ש בהערה לתיקון חצות

כלומר, שתהיה התגלות של "נורא", שהיא התגלות הביטול, שעל ידה נכללות מדות האהבה והיראה [זו בזו]. (ויש לומר שההמשכה מבחינת "והנורא" היא למעלה מבחינת יראה עילאה מצד עצמה, אף שגם היא בחינת קרוב, בדומה למה שכתוב בהערה לתיקון חצות,

הנה מעלת יראה זו הבאה מלמעלה כו' על בחינת היראה עילאה יראה בושת שבנפש היא כמעלת ויתרון האור על החשך ממש ע"ש הטעם ועד"ז יובן גם כאן)

הרי שמעלתה של יראה זו הבאה מלמעלה וכו' על בחינת היראה העילאה, יראת הבושת שבנפש, היא כמעלת האור ויתרונו על החושך ממש; עיין שם בטעם הדבר. ועל דרך זו יובן גם כאן.)

(ועמ"ש בדי"ה החלצו מאתכם וסד"ה וכל העם רואים וסד"ה וישלח יעקב מענין רע"ק [רבי עקיבא] שנכנס בשלום ויצא בשלום)

(ועיין במה שכתוב במאמר המתחיל "החלצו מאתכם", ובסוף המאמר המתחיל "וכל העם רואים", ובסוף המאמר המתחיל "וישלח יעקב", בעניין רבי עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום.)

וזהו ענין עקידת יצחק התכללות מדת יצחק במדת אברהם ויעקוד את יצחק בנו וגוי ממעל לעצים עצים הם ב' עצים עץ החיים ועץ הדעת וממעל לבי בחי' עצים

וזהו ענין עקידת יצחק — התכללות מדת יצחק במדת אברהם: "ויעקוד את יצחק בנו" וכו', "ממעל לעצים". "עצים" הם שני עצים, עץ החיים ועץ הדעת, ו"ממעל" לשתי בחינות העצים,

(ועמ"ש ע"פ מקושש עצים בפ' שלח מענין והיה כעץ כו' ועל יובל ישלח שרשיו. ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] פ' שלח דקנ"ח ע"ב ע"פ היש בה עץ אם אין)

(ועיין במה שכתוב על הפסוק "מקושש עצים" בפרשת שלח, בענין "והיה כעץ" וכו', "ועל יובל ישלח שרשיו". ועיין בזהר חלק ג', פרשת שלח, דף קנ"ח ע"ב, על הפסוק "היש בה עץ אם אין").

דהיינו ישת חשך סתרו נמשך גילוי והנורא להיות התכללות היראה מדתו של יצחק במדתו של אברהם.

כלומר, [מ]י"שת חושך סתרו" נמשכת התגלות "והנורא", כדי שתהיה התכללות היראה, מדתו של יצחק, במדתו של אברהם.

וגם התכללות האהבה ביראה. וענין התכללות זו הוא כמ"ש וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך.

וכן גם התכללות האהבה ביראה. וענין התכללות זו הוא כמו שכתוב: "וכל הלבבות ייראוך, וכל קרב וכליות יזמרו לשמך".

הלבבות ייראוך במדת היראה וקרב וכליות יזמרו במדת האהבה ולכן קרב וכליות דוקא יזמרו כי הרינה והזמרה הבא מחמת התגלות האהבה והתשוקה הנה רינה הוא בפה כנודע.

"הלבבות יעמדו ביראה מפניך" במידת היראה, ו"הקרב והכליות ישירו" במידת האהבה. לכן דווקא "הקרב והכליות" הם ש"ישירו": שכן השירה והזמרה הבאות מהתגלות האהבה והכיסופים, השירה שבהן נשמעת בפה, כידוע.

אבל כשהלבבות ייראוך במדת היראה והביטול אין הרינה מתגלית בגלוי בפה מבחי' התגלות האהבה שהם ב' הפכים כנ"ל מ"מ בקרב וכליות בבחי' פנימית תהיה הזמרה והשמחה מחמת האהבה

אבל כאשר "הלבבות יעמדו ביראה מפניך" במידת היראה והביטול, השירה אינה מתגלה בגלוי בפה מתוך התגלות האהבה, שכן אלה שני הפכים, כנזכר לעיל; ואף על פי כן, בקרב ובכליות, בפנימיות, יהיו השירה והשמחה הבאות מן האהבה.

(ועמ"ש בד"ה רני ושמחי בענין רננא ברמשא וצדקתך ירננו וזהו ענין רנה בפה והיא נמשכת ממדת לילה בחי' חשך והעלם אור א"ס ב"ה כנ"ל בענין נפשי אויתך בלילה

(וראה מה שנכתב בדיבור המתחיל "רני ושמחי" בענין "רננה בערב" ו"צדקתך ירננו"; וזוהי שירה בפה, הנמשכת מבחינת הלילה, בחינת החושך וההעלם של אור אין סוף ברוך הוא, כנזכר לעיל בענין "נפשי אוויתך בלילה").

אך ע"י גילוי מבחי' והנורא אל עליון אזי נמשך וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו שהיא הרינה והזמרה שבפנימית הלב. וזהו כענין המבואר בזח"א [בזהר חלק א] ר"פ ויצא)

אבל על ידי גילוי מבחינת "והנורא אל עליון", נמשכים אז "וכל הלבבות יעמדו ביראה מפניך, וכל הקרב והכליות ישירו" — כלומר, השירה והזמרה שבפנימיות הלב. וזה דומה לענין המבואר בזהר חלק א, בתחילת פרשת ויצא).

(דקמ"ח ע"ב) ע"פ וחסידיך ירננו ולוייך ירננו מיבעי ליה כו' עד דאינון חשיבי יתיר והיינו כענין ההפרש שבין בחי' רינה הנ"ל דהשיר של הלויים הוא רינה בפה. לארמא קלא.

(דף קמ"ח ע"ב), על הפסוק "וחסידיך ירננו": "היה צריך לומר: 'ולוייך ירננו' וכו', עד 'משום שהם חשובים יותר'. והדבר דומה להבדל שבין בחינות השירה שנזכרו לעיל: שירת הלויים היא שירה בפה, "להרים את הקול".

אבל מה שחסידיך ירננו שהם הכהנים היינו ברעותא דלכא וכמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] פרשה שמיני (דל"ט ע"א)

אבל "וחסידיך ירננו" — שהם הכהנים — פירושו ברצון הלב, כפי שנכתב בזהר חלק ג, פרשת שמיני (דף ל"ט ע"א):

דכהנא עובדוי בחשאי אינון כו' ע"ש וא"כ הרנה שלהם זהו כענין וכל קרב וכליות יזמרו כו'

"שהכהן, עבודותיו הן בחשאי" וכו'; עיין שם. ואם כן, שירתם היא בדומה ל"וכל הקרב והכליות ישירו" וכו'.

ועמ"ש בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית ההפרש בין מזמור לשיר שהוא גם כן עד"ז והיינו

וראה מה שנכתב בדיבור המתחיל "מזמור שיר חנוכת הבית" על ההבדל בין מזמור לשיר, שגם הוא באופן דומה. והיינו:

כי בחיי פנימית הלב יש בו כח להיות כלי ומכון להכיל אהוי"ר [אהבה ויראה] גם שתיהן יחד ע"י גילוי מבחי' והנורא שנמשך ומתגלה בפנימית הלב וגם כמ"ש במ"א שפנימית הלב מתאחדת עם המוח בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין.

מפני שלפנימיות הלב יש כוח להיות כלי ומשכן להכיל אהבה ויראה, ואפילו את שתיהן יחד, באמצעות גילוי מבחינת "והנורא", שנמשך ומתגלה בפנימיות הלב. וכפי שנכתב במקום אחר, פנימיות הלב מתאחדת עם השכל בבחינת "שני רעים שאינם נפרדים".

אבל בחיצוניות הלב אין כל להכיל שתיהן יחד וזהו וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו שהיא בחיי פנימית הלב כו' ועמ"ש ע"פ שוש אשיש כו'

אבל בחיצוניות הלב אין דבר שיכול להכיל את שתיהן יחד. וזהו "וכל הלבבות ייראוך, וכל קרב וכליות יזמרו", שהיא בחינת פנימיות הלב וכו'. ועיינו במה שנכתב על הפסוק "שוש אשיש" וכו'.

תגל נפשי גילה ברעדה שהיראה תכסה מבחוץ ותוכו רצוף אהבה ונתבאר ג"כ מזה ע"פ ביום השמע"צ [השמיני עזרת] כו' בני ציון יגילו במלכם כו'

"תגל נפשי" — גילה ברעדה: היראה מכסה מבחוץ, ובפנים היא רצופה אהבה. כך הוסבר גם על הפסוק "ביום השמיני עזרת" וכו', "בני ציון יגילו במלכם" וכו'.

ועמ"ש ע"פ בשלח פרעה בפ"י ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים וזו היא השמחה בה' אור א"ס ב"ה הסובב כל עלמין השוכן אתו ממש שהוא למטה

ועיינו במה שנכתב על הפסוק "בשלח פרעה", בביאור "ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים". וזוהי השמחה בה', באור אין סוף ברוך הוא, סובב כל עלמין, השוכן עמו ממש, בהיותו למטה.

כמו למעלה הגם שאין בו גילוי השגה. הנה ע"ז נאמר וצדיק באמונתו יחיה מצד אמונה שלמעלה מהשגה:

כמו למעלה, אף שאין בו גילוי של השגה. ועל כך נאמר: "וצדיק באמונתו יחיה" — מכוח האמונה שלמעלה מהשגה.

5 קיצור. אך ההתכללות שתהא האהבה כלולה עם היראה ע"ז נאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב. והיינו ע"י המשכה מבחי' והנורא

תקציר. אך על ההתכללות, שהאהבה תהיה כלולה עם היראה, נאמר: "שלום שלום לרחוק ולקרוב". והיינו באמצעות המשכה מבחינת "והנורא",

וזהו ענין העקדה ממעל לעצים וענין התכללות זו היינו כמ"ש וכל הלבבות יראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך:

וזהו ענין העקדה "ממעל לעצים". והתכללות זו היא כפי שנאמר: "וכל הלבבות יראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך".

6 ג והנה גילוי שמחה זו בפועל ממש היא שמחה של מצוה כמ"ש תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל יותר מרוב כל כי השמחה היא מחמת אשר קדשנו במצותיו בקדש העליון.

ג. והנה, גילוי שמחה זו בפועל ממש הוא שמחה של מצווה, כמו שכתוב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל" — יותר מרוב כל. כי השמחה היא משום "אשר קדשנו במצותיו", בקדושה העליונה.

והו ענין ברכת המצות ברוך אתה הוי' פי' שמבקשים להיות ברוך ונמשך מלמעלה מעלה מהשתלשלות וזהו ענין ברכת המצוות: "ברוך אתה הוי'". פירוש הדבר הוא שאנו מבקשים שיהיה "ברוך" ויימשך מלמעלה מעלה מהשתלשלות.

(ועיין זח"א [זהר חלק א] פ' לך שם ברוך אברם כמה דאמרינן ברוך אתה. לאל עליון הוי' אלקינו ע"ש ודלא כפי' המק"מ [המקדש מלך] שם)

(ועיין בזהר, חלק א', פרשת לך לך: שם נאמר "ברוך אברם", כמו שאנו אומרים "ברוך אתה"; "לאל עליון" — "הוי' אלקינו"; עיין שם, ולא כפירוש המק"מ שם).

כי להיות המשכת ודרך סדר ההשתלשלות מעילה לעילה עד שנעשה מלך העולם ומלכותך מלכות כל עולמים להוות ולהחיות עולמות מבחי' מלכותו ית'

כי המשכה בדרך סדר ההשתלשלות, מעילה לעילה, עד שנעשה "מלך העולם" ו"מלכותך מלכות כל עולמים", כדי להוות עולמות ולהחיותם מבחינת מלכותו יתברך,

שהוא בחי' שם בלבד שלפי שנקי שמו ומלכותו עליהם הם חיים וקיימים והוא בחינת זיו והארה כו'.

שהיא בחינת שם בלבד: משום ששמו ומלכותו נקראים עליהם, הם חיים וקיימים; וזוהי בחינת זיו והארה וכו'.

אבל במצות קדשנו בקדש העליון שלמעלה מן ההשתלשלות בחי' סובב כל עלמין והמלאכים שואלים איה מקום כבודו כו'

אבל במצוות "קדשנו" בקדושה העליונה, שלמעלה מהשתלשלות, בבחינת סובב כל עלמין; והמלאכים שואלים: "איה מקום כבודו" וכו',

אומרים מלא כל הארץ כבודו בארץ הלזו התחתונה שהתורה והמצוות שבעוה"ז שנתלכשו בגשמיות יסודתן בהררי קדש עליון למעלה מעלה

[ו]אומרים: "מלא כל הארץ כבודו" — בארץ התחתונה הזאת. שכן התורה והמצוות שבעולם הזה, שהתלכשו בגשמיות, יסודתן בהררי קודש עליון, למעלה מעלה

מן ההשתלשלות והן נעשין בחי' כסא ומכון ממש לשבתו ית' הסובב כל עלמין דלית מחשבה תפיסא ביה כ"א כאשר תפיסא בתורה ומצות כו'.

מהשתלשלות; והן נעשות ממש כסא ומכון לשבתו יתברך, הסובב כל עלמין, אשר "לית מחשבה תפיסא ביה" אלא כאשר היא תופסת בו באמצעות התורה והמצוות וכו'.

7 וע"ז נצטוינו ואהבת את כלומר שתמשיך מדת האהבה והשמחה בבחינת את הטפל הוא מדת היראה והביטול.

ועל כך נצטוינו: "ואהבת את" — כלומר, להמשיך את מידת האהבה והשמחה אל הבחינה של "את", היסוד הכפוף והטפל, שהיא מידת היראה והביטול.

וזהו את הוי' אלהיך כלומר לפי שהוא אלהיך לנכח למטה כמו למעלה ושיהיה גילוי האהבה ושמחה זו בפועל ממש בקיום והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום שמחבי' היום לעשותם נמשך גילוי אנכי וזהו "את הוי' אלקיך": כלומר, הוא אלקיך, נוכח מולך, למטה כפי שהוא למעלה. [והכוונה היא] שגילוי האהבה והשמחה האלה יהיה בפועל ממש, בקיום "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום"; שהרי מן הבחינה של "היום לעשותם" נמשך גילוי "אנכי",

ולא זיו והארה בבחי' שם בלבד רק אנכי בעצמי כביכול מצוך לשון צוותא וחיבור במצות ה' שהם גילוי עצמותו ומהותו כביכול בתר"ך עמודי אור הנמשכים בתרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן.

ולא זיו והארה בבחינת שם בלבד, אלא "אנכי" בעצמי, כביכול, מצוך — לשון צוותא וחיבור — במצוות ה', שהן גילוי עצמותו ומהותו, כביכול, באמצעות תר"ך עמודי אור הנמשכים בתרי"ג מצוות התורה ובשבע מצוות דרבנן.

8 ודברת בם בשבתך בביתך כי הנה כתיב קול קורא במדבר קול התורה הקול קול יעקב קורא ונמשך בבחי' מדבר ושממה הוא העוה"ז פנו דרך ה' להיות בו המשכה ודרך הוי'.

"ודיברת בם בשבתך בביתך". שכן נאמר: "קול קורא במדבר" — קול התורה, "הקול קול יעקב", קורא ונמשך בבחינת מדבר ושממה, שהיא העולם הזה; "פנו דרך הוי'" — כדי שתהיה בו המשכה ודרך להוי'.

וזהו ענין המשכת וי"ו והנורא מבחי' אל עליון שלמעלה מבחי' השתלשלות וכו' ולכן אמרו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט [ומעשים טובים] בעוה"ז מכל חיי העוה"ב [העולם הבא]

וזהו המשכת הוי"ו של "והנורא" מבחינת אל עליון, שלמעלה מבחינת השתלשלות וכו'. לכן אמרו: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא",

כי עוה"ב [עולם הבא] לפי שהוא בבחי' השגה ושכל נברא להיות מתענג ונהנה אינו אלא זיו כו' והוא זיו תורתם ועבודתם.

שכן העולם הבא, מכיוון שהוא בבחינת השגה ושכל נברא, כדי ליהנות ולהתענג, אינו אלא זיו וכו'; והוא זיו התורה והעבודה שלהם.

משא"כ בעסק התורה והמצוות עצמן שבקיום המעשה בעולם הזה בפועל ממש הנה בהם נמשך גילוי בחי' אנכי בעצמו ובכבודו שלא ניתן להנות בהשגת הנבראים כו'.

אבל בעיסוק בתורה ובמצוות עצמן, בקיום המעשי בפועל ממש בעולם הזה, נמשכת בהן התגלות בחינת "אנכי" בעצמו ובכבודו, שלא ניתנה להנאתם מתוך השגת הנבראים וכו'.

9 וע"ז אמרו אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו שכמה בחי' גבורות וצמצומים הן להיות גילוי זה של בחינת אנכי בתורה ומצוות שהוא למעלה מן ההשתלשלות בחינת ישת חשך סתרו חשך והעלם ולא אור וגילוי

ועל כך אמרו: "אנכי" ו"לא יהיה לך [אלהים אחרים]" שמענו מפי הגבורה. כלומר, יש מדרגות רבות של גבורות וצמצומים, כדי שתהיה התגלות זו של בחינת "אנכי" בתורה ובמצוות — בחינה שלמעלה מהשתלשלות, בחינת "ישת חושך סתרו": חושך והעלם, ולא אור וגילוי.

(ועמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] בד"ה ושאתם מים בששון שניסוך המים בחג הוא המשכת חכמה עילאה בחי' ביטול ומה שאעפ"כ [שאף על פי כן] יהיה בששון דוקא זהו משום דחוי"ב [דחכמה ובינה] הם תריין ריעין כו' והיינו ג"כ ענין התכללות הביטול ויראה עם השמחה

(ועיינו במה שנכתב כעין זה במאמר המתחיל "ושאתם מים בששון": ניסוך המים בחג הוא המשכת חכמה עילאה, בחינת ביטול; ואף על פי כן הוא נעשה דוקא "בששון", משום שחכמה ובינה הן "תריין ריעין" וכו'. וזהו גם ענין התכללות הביטול והיראה עם השמחה.

והוא אחר עשיית [עשרת ימי תשובה] ויוהכ"פ [יום הכפורים] שממשיכים מבחי' לפני הוי' תטהרו. שלום שלום לרחוק ולקרוב כו'. עיי' נעשה אח"כ התכללות זו. אך כאן הגילוי הוא השמחה והששון רק תוכו רצוף הביטול והיראה):

והדבר הוא לאחר עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, שבהם ממשיכים מבחינת "לפני הוי' תטהרו". "שלום שלום לרחוק ולקרוב" כו'. על ידי כך נעשית לאחר מכן התכללות זו. אך כאן הגילוי הוא השמחה והששון, ורק פנימיותם רצופה בביטול וביראה).

10 קיצור. ושמחה זו דבחי וכל קרב וכליות יזמרו הוא שמחה של מצוה. וזהו ענין ברכת המצות. ואהבת את ודברת במ:

סיכום. והשמחה הזאת, של הבחינה המתוארת במילים "וכל קרב וכליות יזמרו", היא שמחה של מצווה. וזהו עניינה של הברכה על המצוות, [ושל] "ואהבת את" ו"ודברת במ".

11 ד אך הנה גילוי זה שמן החשך בריבוי הצמצוצים באתערותא דלתתא תליא מילתא להיות ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר [היצר הרע] ישוב לעבודת ה' בבחי'

4. אך גילוי זה [הבא] מתוך החושך, באמצעות ריבוי הצמצומים, תלוי ב"אתערותא דלתתא": שיהיה "ואהבת בכל לבבך", בשני יצריך, כדי שגם היצר הרע ישוב לעבודת ה', בבחינת

אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא שכמו שהאדם מתגבר למטה נגד טבעו הן בסור מרע הן בועשה טוב בבחינת בטל רצונך שמבטל רצונו ומסלק את עצמו ומשליך נפשו ורצונו מנגד כו'.

אתכפיא ואתהפכא — הפיכת החושך לאור. כשם שהאדם מתגבר למטה על טבעו, הן ב"סור מרע" והן ב"עשה טוב", בבחינת "בטל רצונך" — כלומר, הוא מבטל את רצונו, מסלק את עצמו ומשליך הצדה את נפשו ואת רצונו וכו',

כך נמשך מלמעלה בחי' ביטול וסילוק עצמיות אור א"ס ב"ה שלא יאיר ויתגלה כמו שהוא שאין לו סוף כו' שאין העולמות יכולים לסבול את האור הזה כמו שהוא.

כך נמשכת מלמעלה בחינת ביטול והסתלקות של עצמות אור אין סוף ברוך הוא, כדי שלא יאיר ויתגלה כפי שהוא, שאין לו סוף וכו', שכן העולמות אינם יכולים לסבול את האור הזה כפי שהוא.

12 ולכן נקי חושך ולא אור וגילוי אלא שיתצמצם בכמה מיני צמצומים וירידות המדרגות להיות גילוי האור מתוך החושך שהיא בחי' ירידה אצלו ית'.

לכן הדבר נקרא חושך ולא אור וגילוי; אלא שהוא מצטמצם באמצעות סוגים רבים של צמצום וירידה בין המדרגות, כדי שהאור יתגלה מתוך החושך — דבר שהוא בחינת ירידה עבורו יתברך.

כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה כו' שהניח את עצמיות אור א"ס ב"ה ומשרה שכינתו בבחינת צמצום כדי להיות גילוי ואור מתוך החושך העליון

כמאמר חז"ל: "במקום שאתה מוצא גדולתו של הקדוש ברוך הוא" וכו' — שהוא הניח בצד את עצמות אור אין סוף, ומשרה את שכינתו באופן של צמצום, כדי שיהיו גילוי ואור מתוך החושך העליון.

(וגם כי ע"י אתהפכא חשוכא שלמטה לנהורא מעוררים למעלה הגילוי מבחינת ישתש חשך סתרו שלמעלה מבחינת אור. וזהו ענין יתרון האור מן החשך דייקא)

(וגם, כאשר החושך שלמטה מתהפך לאור, מתעורר למעלה גילוי מבחינת "ישתש חשך סתרו", שהיא למעלה מבחינת אור. וזהו פירוש "יתרון האור מן החשך" — דווקא.)

(עיי' בזהר פ' תזריע דמ"ז ע"ב. ובפ' בשלח דנ"ז ע"א. ועמ"ש בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה בענין מצות ל"ת [לא תעשה] כו')

(עיינו בזהר, פרשת תזריע, דף מז ע"ב, ובפרשת בשלח, דף נז ע"א; וכן במה שנכתב בביאור על הפסוק "שחורה אני ונאווה", בעניין מצוות לא תעשה וכו').

ועי"ז נמשך גילוי זה גם בלב האדם למטה להיות בחי' כלי ומשכן שתהיינה כלולות בו ב' המדות אהבה ויראה גם יחד ע"י המשכת בחי' שלום הכולל ומחבר כו'.

ובאמצעות זאת נמשך גילוי זה גם אל לב האדם שלמטה, כדי שיהיה בחינת כלי ומשכן שבו כלולות יחד שתי המדות, אהבה ויראה, על ידי המשכת בחינת השלום, הכולל ומחבר וכו'.

ועי"ז נאמר שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו (משלי כ"א) פ"י שלא תהא נפשו צרה וקצרה מהכיל ב' הפכים כאחד שהן אהוי"ר [אהבה ויראה]

ועל כך נאמר: "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו" (משלי כא), כלומר, שנפשו לא תהיה צרה וקצרה מלהכיל שני הפכים כאחד, שהם אהבה ויראה,

אלא כמ"ש הרחיבי מקום אהלך וגו' והיינו ע"י שמירת פיו ולשונו בבחי' אתכפיא סט"א [סטרא אחרא] הן בבחי' סור מרע כו'

אלא כפי שנאמר: "הרחיבי מקום אהלך" וגו'. והדבר נעשה על ידי שמירת הפה והלשון, באופן של הכנעת הסטרא אחרא, הן בבחינת "סור מרע" וכו'.

(ועיין מענין שומר פיו ולשונו בשל"ה [בשני לוחות הברית] בתשב"כ [בתורה שבכתב] בס"פ תו"א [תורה אור] השייך לפי בהר שם פ"י שזהו מענין מ"ם סתומה של למרבה המשרה ושם נאמר ולשלום אין קץ כו' וכנ"ל)

(ועינינו בענין "שומר פיו ולשונו" בשל"ה, בחלק תורה שבכתב, בסוף תורה אור השייך לפרשת בהר. שם הוא מפרש שזה קשור למ"ם הסתומה של "למרבה המשרה", ושם נאמר "ולשלום אין קץ" וכו', כנזכר לעיל.)

שע"י נמשכה אהבה זו הכלולי [הכלולה] ביראה בפנימיות ותוכיות הלב להיות הלב בחי' כלי ומשכן לאהבה זו

כך נמשכת אהבה זו, הכלולה ביראה, אל פנימיות הלב ואל תוכו, עד שהלב נעשה כלי ומשכן לאהבה זו,

והיא תקועה ושמורה לנצח בל תמוט ממנו כל הימים בין במחשבה בין בדבור ומעשה וכמ"ש ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך וגו'

והיא קבועה ושמורה לעד, ואינה סרה ממנו כל הימים, בין במחשבה ובין בדיבור ובמעשה; וכמו שכתוב: "ודיברת בם בשבתך בביתך ובלכתך" וגו',

וקשרתם לאות וגו' והוקשה כל התורה לתפילין שכמו שתפילין שהם על הקלף גשמי ושורה בהם קדושה עליונה מאור א"ס ב"ה הסוכ"ע בפרשיות הכתובין בהם.

"וקשרתם לאות" וגו'. התורה כולה הוקשה לתפילין: כשם שעל התפילין, העשויות מקלף גשמי, שורה קדושה עליונה מאור אין סוף ברוך הוא, שהוא סוכב כל עלמין, באמצעות הפרשיות הכתובות בהן,

כך הוא ענין כל המצוות שהם בעשיה גשמיות ואעפ"כ [ואף על פי כן] שורה ומלוכש בהם אור א"ס ב"ה ולזאת יהיה כל מעשיו ודבוריו ומחשבותיו בעסק התורה והמצוות בבחי' אהבה זו וביטול זה.

כך הוא גם ענינן של כל המצוות: הן נעשות בעשייה גשמית, ואף על פי כן אור אין סוף ברוך הוא שורה ומתלבש בהן. לכן כל מעשיו, דיבוריו ומחשבותיו של האדם בעיסוקו בתורה ובמצוות יהיו חדורים באהבה זו וביטול זה.

משא"כ ע"י אהבה שמבחי' הצמאון אף שנמשך עליו בחינת וימינו תחבקני היא בחינת חיבוק מבחוץ ולכן היא חולפת ועוברת אחר התפלה כו'.

לעומת זאת, אהבה שמקורה בבחינת הצימאון, אף שנמשכת עליו בחינת "וימינו תחבקני", הרי זו חיבוק מבחוץ, ולכן היא חולפת ועוברת לאחר התפילה וכו'.

והמשככת גילוי זה בלב שיהא הלב משכן וכלי לאהבה זו שתהיה בפנימיותו ותוכיותו שתהיה תקועה ושמורה לנצח נעשה ע"י בחי' מחוקק שעושה חקיקה לכלי לקבל

המשככת גילוי זה אל הלב, כך שהלב יהיה משכן וכלי לאהבה זו, והיא תהיה בפנימיותו ובתוכו, קבועה ושמורה לעד, נעשית באמצעות בחינת המחוקק, החורט חקיקה בכלי כדי שיוכל לקבל.

(ועמ"ש ע"פ במחוקק במשענותם וע"פ החלצו מאתכם) ומחוקק זה משה כמ"ש כי שם חלקת מחוקק ספון הוא הדעת שהוא מקור התורה.

(ועיין במה שכתוב על הפסוק "במחוקק במשענותם" ועל הפסוק "החלצו מאתכם"). והמחוקק הזה הוא משה, כמו שכתוב: "כי שם חלקת מחוקק ספון"; זו בחינת דעת, שהיא מקור התורה.

וע"ז נאמר וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל (ועמ"ש במ"א ע"פ ואלה המשפטים אשר תשישם לפניהם)

ועל כך נאמר: "וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל". (ועיין במה שכתוב במקום אחר על הפסוק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם").

פי' לפני בבחינת פנימיות בני ישראל להיות המשככת והנורא מבחינת אל עליון ומבחי' ישת חשך סתרו יהיה גילוי אור עד שמאיר אור האהבה הכלולה ביראה בתוך פנימיות שבו

פירוש "לפני" הוא: בתוך הפנימיות של בני ישראל, שתימשך בחינת "והנורא" ממדרגת אל עליון, ומבחינת "ישת חושך סתרו" תהיה התגלות של אור, עד שאור האהבה הכלולה ביראה יאיר בתוך הפנימיות שבו,

ועל ידו נעשה הלב כלי קיבול להיות תוכיות הלב ופנימיותו רצוף אהבה זו בל תמוט לעולם ועד.

ובאמצעותה נעשה הלב כלי קיבול, כך שתוכיות הלב ופנימיותו יהיו משובצות באהבה זו, ולא ימוטו לעולם ועד.

13 ועם כל הנ"ל יובן ענין וידעת היום להיות שהיום הוא עם הלילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד

ועל פי כל האמור יובן ענין "וידעת היום": היום כולל את הלילה, "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד",

היינו כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא שמן החושך נעשה אור כך הוא גילוי אור א"ס ב"ה מחשך עליון ברישא חשוכא בחינת ישת חשך סתרו ואל עליון והדר נהורא להיות בחי' אור וגילוי כלומר, כפי שהיה בבריאת העולם — "ברישא חשוכא והדר נהורא", תחילה חושך ואחר כך אור, שכן מתוך החושך נעשה אור. כך גם גילוי אור אין סוף ברוך הוא מתוך חושך עליון: תחילה "חשוכא", בחינת "ישת חשך סתרו" ו"אל עליון", ואחר כך "נהורא", שתהיה בחינת אור וגילוי.

והיינו ע"י הדעת וזהו וידעת היום ומזה וידעת כי הוי' הוא אלהים שנמשך להיות חיבור ויחוד שם הוי' עם שם אלהים ע"י המשכות וי"ו והנורא מאל עליון הכולל ומחבר השני הפכים.

והדבר נעשה באמצעות דעת, וזהו "וידעת היום". מכאן באים ל"וידעת כי הוי' הוא אלקים": נמשכת התחברות ויחוד של שם הוי' עם שם אלקים, באמצעות המשכות הווי"ו של "והנורא" מ"אל עליון", הכולל את שני ההפכים ומחבר ביניהם.

14 והמשכה זו שהוא מלמעלה מעלה מן ההשתלשלות מבחינת ישך חשך סתרו להיות גילוי אור שהוא ע"י בחי' גבורות וצמצומים באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] תליא מילתא ע"י

והמשכה זו, שמקורה גבוה מאוד למעלה מהשתלשלות, מבחינת "שם את החושך למסתורו", כדי שתתגלה הארה — דבר הנעשה באמצעות גבורות וצמצומים — תלויה ב"אתערותא דלתתא": באמצעות

כי והשבות אל לבבך שיהיו ב' הלבבות כאחד שגם היצר הרע ישוב לעבודת ה' בבחינת אתכפיא ובטל רצונך כו' שבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא במקום שאתה מוצא גדולתו וכו':

[כלומר, שתשיב זאת אל לבך, ששני הלבבות יהיו כאחד, כך שגם היצר הרע ישוב לעבודת ה' בדרך של אתכפיא ושל "בטל את רצונך" וכו'; שכן אתערותא דלתתא מעוררת אתערותא דלעילא, "בכל מקום שאתה מוצא את גדולתו" וכו'.

15 קיצור. אך גילוי זה באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] תליא באתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא שע"י נמשך מלמעלה גילוי ואור מתוך החושך העליון. שומר פיו ולשונו כו'.

סיכום. אך גילוי זה תלוי בהתעוררות מלמטה, באתכפיא ובהפיכת החושך לאור, שבאמצעות נמשכים מלמעלה גילוי ואור מתוך החושך העליון. "שומר פיו ולשונו" וכו'.

והיינו ע"י במחוקק בחינת דעת וזהו וידעת היום. ומזה וידעת היום כי הוי' הוא האלקים. והיינו ע"י והשבות אל לבבך כו'.

וזהו באמצעות "במחוקק" — בחינת דעת, וזהו "וידעת היום". ומכאן "וידעת היום כי הוי' הוא האלקים". והיינו באמצעות "והשבות אל לבבך" וכו'.

ועד"ז י"ל [יש לומר] משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] (בברכות דנ"ה ע"ב) גבי בצלאל. בצל אל היית וידעת. פי' בצל אל היינו בחי' אל עליון כמ"ש בזח"ב [בזהר חלק ב'] תרומה (קנ"ב סע"א [סוף עמוד א]).

ועל דרך זו אפשר לכאר את דברי חז"ל (בברכות דף נה ע"ב) על בצלאל: "בצל אל היית וידעת". פירוש "בצל אל" הוא בחינת "אל עליון", ככתוב בזהר חלק ב, תרומה (סוף דף קנב ע"א).

ומזה נמשך בחי' וידעת היינו וידעת היום בחינת ברישא חשוכא והדר נהורא וכנ"ל ואח"כ והשבות אל לבבך כו'.

ומכאן נמשכת בחינת "וידעת", כלומר "וידעת היום" — בחינת "ברישא חשוכא והדר נהורא", כנזכר לעיל; ואחר כך "והשבות אל לבבך" וכו'.

וזהו שאמר לעשות משכן תחלה להמשיך המקיף העליון מבחינת ישת חשך סתרו ואח"כ ארון וכלים שיהיה ההתכללות בפנימית.

וזהו שאמר לעשות תחילה משכן, כדי להמשיך את האור המקיף העליון מבחינת "ישת חשך סתרו"; ואחר כך את הארון והכלים, כדי שההתכללות תהיה בפנימיות.

ועיין מענין כי הוי' הוא האלקים בזח"ג [בזהר חלק ג] נשא (קמ"ג א'). קרח (קע"ח ב') פי' אחרי (דס"ה א') בראשית (ד"ב סע"א [סוף עמוד א]). וארא (דכ"ה א') ועמ"ש מזה בד"ה שובה ישראל:

ועיין בענין כי הוי' הוא האלקים בזהר חלק ג, נשא (קמ"ג א'); קרח (קע"ח ב'); פרשת אחרי (דף ס"ה א'); בראשית (דף י"ב סוף ע"א); וארא (דף כ"ה א'). ועיין גם מה שכתוב על כך במאמר המתחיל "שובה ישראל".

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/vaeschanan/7

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק